

Martyna Huszcza

**Marcin Gołaszewski, Anna Ibek, Michał Widacki,
Współczesne standardy badań poligraficznych,
red. M. Gołaszewski, Wydawnictwo Agencji
Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Warszawa 2013**

W ostatnim czasie nakładem Centralnego Ośrodka Szkolenia Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego ukazała się książka *Współczesne standardy badań poligraficznych*, Marcina Gołaszewskiego, Anny Ibek i Michała Widackiego – doktorantów Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego.

W pierwszej części omówiono podstawy badań poligraficznych, w której autorzy skupili się na określeniu definicji kłamstwa, następnie skrótkowo przedstawili koncepcje procesu wprowadzania w błąd oraz detekcji nieszczerości za pomocą poligrafu.

Kolejny rozdział poświęcony został walidacji testów wykorzystywanych w badaniach poligraficznych oraz wpływie rezultatów metaanalizy, przeprowadzonej przez American Polygraph Association w 2011 roku. W trzecim rozdziale przedstawiono, potwierdzone naukowo, systemy analizy danych testowych w badaniach poligraficznych.

Część druga książki omawia standardy i procedury badań poligraficznych. Autorzy zaprezentowali rodzaje testów wykorzystywanych do badań oraz przybliżyli obecnie obowiązujące – od 1 stycznia 2012 roku – standardy American Polygraph Association.

W ostatniej części przedstawiono wybrane problemy i wskazówki metodyczne, w której zwrócono uwagę na sposób formułowania opinii z badań poligraficznych. Autorzy przedstawili wzory możliwych opinii z uwzględnieniem wykorzystania różnych testów. Przytoczyli też najczęściej popełniane błędy przez samych ekspertów badań poligraficznych, ale także organy procesowe podczas interpretacji wyników badań.

Publikacja zawiera obszerne omówienie wspomnianego wyżej raportu American Polygraph Association (APA) z 2011 roku, będącego wynikiem metaanalizy praktyki. Miała ona odpowiedzieć na kluczowe w tej dziedzinie pytanie: co przy obecnym stanie nauki i doświadczeniu praktyków wiadomo na temat dokładności badań poligraficznych oraz ich wartości diagnostycznej? Równocześnie odpowiada na pytanie kolejne – które ze znanych technik przeprowadzanych badań mają najwyższą wartość diagnostyczną i w związku z tym uzyskały rekomendację tej największej światowej organizacji, zrzeszającej ekspertów z obszaru badań poligraficznych, zarówno ze Stanów Zjednoczonych, jak i całego świata.

Nie ulega wątpliwości, że lektura tej książki powinna w końcu zamknąć w Polsce bezsensowną dyskusję na temat, czy technika oparta na testach GKT (CIT) jest lepsza od techniki opartej na testach pytań kontrolnych (do czego, niestety, wciąż z dużym uporem próbują przekonać niektórzy polscy autorzy). Technika GKT (CIT) w świetle raportu APA ma jedynie znaczenie pomocnicze.

Publikacji przedstawia także współcześnie stosowane na całym świecie systemy analiz zapisów poligraficznych (analizę numeryczną, globalną i *quasi-numeryczną*). Autorzy prezentują też aktualne standardy, opracowane w USA i rekomendowane przez American Polygraph Association. Niestety, na ich tle wyraźnie widać, jak dalece odbiegające od tych standardów są prowadzone w Polsce badania poligraficzne.

Nie ulega wątpliwości, że publikacja ta otwiera nowy etap dyskusji na temat badań poligraficznych w Polsce. Wyznacza jej jednak inny, zdecydowanie wyższy, poziom. Zachęca do dyskusji na temat poziomu prowadzonych badań poligraficznych w Polsce.

Książka ta jest godna polecenia przede wszystkim dla tych, którzy badania poligraficzne w Polsce wykonują – praktykom, a także tym, którzy je po prostu zlecają i chcą wykorzystać w procesie karnym. Nie zmienia to faktu, że jest to również ciekawa lektura dla tych wszystkich, którzy po prostu interesują się kryminalistyką, a także procesem karnym i pragną poszerzyć wiedzę na temat metodologicznych rozważań dotyczących dowodu z badań poligraficznych.